

Wetenschap en religie - filosofische verkenning van een complexe verhouding

Collegecode: 0FC14

Collegereeks 2011-2012: semester A, kwartielen 1+2

Docent: prof.dr. Palmyre Oomen

E-mail: p.oomen AT ru.nl

Collegeplanning (met enig voorbehoud):

College 1 (6 sept 2011)

Algemene introductie. christendom en wetenschap twee bepalende factoren van onze cultuur
Onderscheidingen w.b. 'religie', 'geloof', 'wetenschappen'.
Afgrenzingsen en de problemen daarmee. Een kijk in de historie. Relatie-typologieën.

College 2 (13 sept 2011)

HARMONIE: BIJBEL EN NATUUR ALS TWEE BOEKEN VAN EN OVER GOD.
Thomas van Aquino. Natuurlijke theologie.

College 3 (20 sept 2011)

Nominalisme als tegenbeweging en als opmaat naar het methodisch atheïsme van de wetenschappen.
Deïsme: De invloed van Newtons mechanica op het geloof. Deïsme – Atheïsme – Theïsme.

College 4 (27 sept 2011)

SCHEIDING TUSSEN GELOOF EN NATUURWETENSCHAP: twee genres, twee domeinen.
Achtergronden:
Aurelius Augustinus, Galileo Galileï, René Descartes, Immanuel Kant, Wilhelm Dilthey.

College 5 (4 okt 2011)

SCHEIDING TUSSEN GELOOF EN NATUURWETENSCHAP: twee genres, twee domeinen.
Theologisch voorbeeld: Rudolf Bultmann.

College 6 (11 okt 2011)

SCHEIDING TUSSEN GELOOF EN NATUURWETENSCHAP: twee genres, twee domeinen.
Wetenschappelijk voorbeeld: noma-principe van Stephen J. Gould.

College 7 (18 okt 2011)

Rationaliteit:
Spanning en samenhang tussen 'weten' en 'geloven', tussen 'kennis' en 'zinvragen'.
(Ir)rationaliteit van weten, handelen en geloven.

College 8 (25 okt 2011)

Casus: Galileï's heliocentrische theorie.

College 9 (15 nov 2011)

CONFLICT: PRINCIPIËLE ONVERENIGBAARHEID VAN WETENSCHAP EN CHRISTELIJK GELOOF.
Creationisme versus evolutionisme.

College 10 (22 nov 2011)

BBC-film: *Heart of the matter: God under the microscope* (onder voorbehoud),
en discussie

College 11 (29 nov 2011)

DIALOOG EN ENGAGEMENT: VOORBIJ SCHEIDING EN CONFLICT

Het probleem van God en causaliteit.

'Natuurlijke theologie' en 'Theologie van de natuur'.

Alfred North Whitehead, Wolfhart Pannenberg, Arthur Peacocke.

College 12 (6 dec 2011)

DIALOOG EN ENGAGEMENT: VOORBIJ SCHEIDING EN CONFLICT

John Polkinghorne en Alfred North Whitehead over natuurwetten.

College 13 (13 dec 2011)

Casus: *Darwins evolutietheorie*

Het biologische verhaal.

Drie verschillende reacties uit de theologie:

(1) conflict: Scopes Trial (1925) en Dover Trial (2005),

(2) boedelscheiding:

College 14 (20 dec 2011)

(3) een door het evolutiedenken gevoede theologie / alternatief voor een mechanistisch wereld- en Godsbeeld.

College 15 (10 jan 2012)

Samenvatting: Wat te zeggen over de complexe verhouding wetenschap en religie?

Vragenuur

17 jan 2012: reserve collegedatum

[zie volgende bladzijden voor de inhoudsopgave van de reader]

INHOUD

- 2 Opmerking bij de reader
- 3 Schema van posities

overzichtsartikel

- 4 P. OOMEN 'Theologie – exacte wetenschappen: Een asymmetrische verhouding'

religie/geloof/theologie – wetenschap –typologieën van de relaties tussen wetenschap en religie

- 25 G. DIERICK 'Enkele onderscheidingen w.b. religie en wetenschap', en
Ian Barbour's relatie typologie
- 30 R. RUSSELL / CHR. SOUTHGATE Verschillende relatie-typologieën
- 31 J.H. BROOKE 'Introduction' Over: definities en afgrenzingsproblemen

rationaliteit

- 33 H. BROWN / S. BLACKBURN Lemma's: 'Rationality'
- 34 G. DEBROCK 'Rationaliteit kan ook redelijk zijn'
- 37 M. SAROT & E. DEKKER 'Iets dat in fatsoenlijke families niet voorkomt?'
- 38 A. SANDERS 'Rationaliteit en christelijk geloof'

harmonie: Schrift en Natuur twee 'boeken' die getuigen van God – natuurlijke theologie

- 51 P. HESS 'Two Books'
- 53 K. WARD 'Lemma: "Natural Theology"
- 56 J.H. BROOKE 'Science and the Fortunes of Natural Theology' (samenv.)
- 59 E. MCMULLIN 'Natural Science and Belief in a Creator: Historical Notes'

- 66 J. DECORTE Over: nominalisme (verzet tegen natuurlijke theologie, opmaat voor methodisch atheïsme)
- 67 A. MCGRATH 'The Mechanistic Universe: Newton and Deism' (enkel nog Natuur als 'boek')
- 69 R. HOOKER Lemma: 'Deism'

scheiding tussen geloof/theologie en natuurwetenschap (twee genres, twee domeinen)

- 70 H. RIJKERS 'Evolutie is voor katholieken geen probleem' + tekst van Augustinus
- 71 N. MURPHY 'Early modern science' Over: Galileï, Descartes, en het mind-body probleem

- 73 P. OOMEN Over: Galileï, Descartes, Newton, Kant – denken over geest en materie in de theologie
- 75 FR. GREGORY Lemma: ‘Kant, Immanuel’
- 77 R. BULTMANN ‘The meaning of God as acting’
- 83 Over ST. J. GOULD ‘Non-overlapping magisteria’
- 85 P. KLEIWEG Over het NOMA principe van Gould
- 86 M. RUSE Review of Gould’s *Rocks of Ages*

conflict: principiële onverenigbaarheid van wetenschap en christelijk geloof

evolutie-schepping controverse – zie p. 143 t/m 146

dialogo en engagement: zoeken naar raakvlakken mét inachtneming van genreverschillen

- 88 A.N. WHITEHEAD ‘Religie en Wetenschap’
- 95 W. PANNENBERG ‘Theological Questions to Scientists’
- 103 A. PEACOCKE ‘De mogelijkheid van God in interactie met de wereld’
- 108 J. POLKINGHORNE ‘Kan een wetenschapper bidden?’
- 114 P. OOMEN ‘De betekenis van Whiteheads filosofie voor denken en geloven’
- 118 P. OOMEN ‘God and the So-Called Laws of Nature’ Over: Polkinghorne en Whitehead

casus: Galileï’s heliocentrische theorie

- 127 W. BIXBY & G. DE SANTILLANA Over: Galileï en de Universiteiten
- 132 T. MOY ‘The Galileo Affair’ Over: Galileï en de Kerk

casus: Darwins evolutietheorie

- 135 F.J. AYALA ‘Darwin’s greatest discovery: Design without designer’
- 139 A. BROUWER ‘De grote teen van de reuzenpanda: De evolutie van de evolutieleer’
- 142 J.F. HAUGHT Lemma: ‘Theological responses to Darwin’
- 143 Over het ‘Scopes Trial’ en het ‘Dover Trial’
- 144 R. VAN DEN BERG ‘God is pas echt gevaarlijk’ Over: Richard Dawkins’ afrekening met religie
- 146 H. RIJKERS ‘Trap niet in de Darwin-devotie’
- 147 J.H. BROOKE ‘Evolution within Religion’
- 151 P. OOMEN ‘Evolutie en de vraag naar God’